

GERIKO KUHANI E'YO LIPIRI NI E'YO LIZA FEZU AZI O'BI MA AZA KOZURI NGAZU RI NIRI.

Otiza	Eyo liza niri
Suru ma eselea	• 'Bani e'yo eza suru ma eselea
Arumadri joa	• 'Ba e'yo ezale vunia ri 'ba e'yo ezapi yivu ri to arumadr vu • E'yo nderi ma vuti ondaria, arumadri onita 'be e'yo vuti ondazu ri nga waraga arumadri ni omvele PF 103 ruri sir a. Waraga 'diri alia, arumadri n inga agu e'yo ezapiri ma vuti pe Kilili ru ra.
Jo ambu e'yo vuti ondale 'bo diyi ma ale nyapi jo e'yo liza niri ma alia ri (DPP) niria	• Ambu 'diri nga waraga e'yo ezale ri vuti ondazuri omve yivu, er inga ani e'yo alenia 'diyi ma ale nya, ecozu e'yo liza 'bazu 'ba e'yo ezapiri ma dria 'beni.
Jo e'yo liza niri ma alia	• 'Ba nga 'ba e'yo ezapiri ji e'yo liza ma drilia. 'Ba nderi ka ezata yiniri ai ra, kaniku e'yo liza ka eri ma ezata isu ra, ba eco nga tini pe muzu azi ngazu o'bi ma aza kozu ofeta kokoru panga eriniri ru. • Waraga 'ba nde e'yo ezapiri ma ezata vuti pezuri ka ovu edezaru buku alia kililiru ku yani, kuhani eco nga ambu azi ngaza o'bi ma azakozuri niri omve tini pezu muzu e'yo erini ezaleri ma vuti ondazu pari erini e'yo nderi ezazuria 'dile ra.
Pari azi nderi ngazuri	• 'Ba e'yo ezapi 'diri nga azi o'bi ma aza kozu ofeta kokoru 'diri nga suru yiniri ma eselea. Azi nderi ngaria, eri nga ovu yi ma akua, ovuni arujoa ku. Azi erini ngale 'diri ma ovu azi azini orodri ru suru dri ri i. • Azi nde fele ngale 'ba e'yo ezapi ri dri 'diri nga ovu azi azini erini ecozu ani ondua o'di yi isuzu ri i. Ondua nderi ma nga ani fe eri dri azi ndaru o'du drile 'diyi ma alia 'beni. Ambu district alia azi o'bi ma aza kozuri ngaza ma dri cepiri pi nga azi 'ba e'yo ezapiri ni ngale ofeta kokoru suru ma aza kozu 'diri ma pamvu ondre ni.Vini o'bi angu ma alia 'diyi nga azi nderi ma ngaza ma pamvu ondre indi.
Fizu suru ma ese-lea ezata kuzu ja ofuzu 'ba alatara-ru ri ru.	• Erini panga yini 'diri ngaria, 'ba e'yo ezapi 'diri nga mvi asi omiza isu engazu 'ba onita 'be e'yo asi omiza niri ni 'diyi ma dria 'diyi vu, erini azi ngaria ale, cazu kpere eri vu aku yiniri ma alia. 'Ba nde asi omiza fepiri ka vini ndre kini e'yo azini yini ecole azani kole kuri ci, er inga vini o'duko azakoza ndu ri niri fe #ba onita 'be uruleru 'diyi dri ra.

'be, arumadri arujo ma ta mbapi 'diyi pie, 'ba 'wara pari azi nde ngazu 'diyi ma dro ocepi 'diyi pie, 'ba 'bani opele 'ba dri ocezu o'bi ma eselea 'diyi pie, tualu 'ba eyo ezapi 'diyi pie azini 'ba eyini e'yo ezale eyi vu 'diyi pie.

Jo ambu I bipi e'yo 'ba e'yo ezapi 'diyi ni azi ngaza panga ru ofeta kokoru o'bi ma aza kozu ri e'yo eri o'bi ma tia ra.

Ambu 'diri le e'yo eri emi ma tia o'bizu e'yo onizu azi ngaza panga ru nde 'diri ma dria. Mi ka pari azini suru emivu 'dale ri ma alia azakoza azi 'diniri ngazanisi ri ni ra yani, ambu le e'yo eri mi ma tiar a. E'yo dria engapi mi ma tia ri ambu vini orodriru tu 'ba vini inzita fe eri dri ambu. 'Ba o'duko miniri ma pamvu obi kpere pari mini ovuzuri ma alia ale.

E'YO ONIZU DIKA, MI MA OMVE AMA OTIZA ANDRELERU 'DIYI MA ALIESI.

Permanent Secretary
Ministry of Internal Affairs
Plot 75 Jinja Road
P. O. Box 7191, Kampala, Uganda
Tel: +256 417 346116
Website: www.mia.go.ug

Kampala Extra Regional Office
Nabweru Chief Magistrate's Court
Tel: +256 414 662091

Central Regional Office
Ministry of Internal Affairs
Headquarter
Tel: +256 414 231908

West Nile Regional Office
Arua High Court
Tel: +256 414662096

Busoga Regional Office
Jinja High Court
Tel: +256 414 672909

Directorate of Community Service
Ministry of Internal Affairs
Plot 75 Jinja Road
P. O. Box 7191, Kampala, Uganda
Tel: +256 417 346145
E-mail: dcs@mia.go.ug
Website: www.mia.go.ug

Western Regional Office
Mbarara High Court Building
Tel: +256 485 420151

Eastern Regional Office
Mbale High Court Building
Republic Road
Tel: +256 454 431355

Northern Regional Office
Gulu High Court Building
Tel: +256 471 432264

Rwenzori Regional Office
Fortportal High Court Building
Tel: +256 483 425016

MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS

AZI 'BANI NGALE O'BI MA AZA KOZURI

DIRECTORATE OF COMMUNITY SERVICE

Funded by European Union

AZI 'BANI NGALE O'BI MA AZA KOZURI A'DINI YA?

Azi ngale o'bi ma aza kozuri eri azi 'ba e'yo lile drinia 'borini ngale o'bi ma aza kozu panga ru, ofeta kokoru ri i. Kuhani e'yo lipiri panga nderi fe 'ba nderi dri 'ba nderi ka panga nderi ai ra ria. Ka panga nde azi ngazu o'bi ma aza kozu ofeta kokoru diri ga si, kuhani n inga e'yo liza nderi oja eri jizu aru joa. 'Ba nde e'yo lile drinia 'diri nga azi 'diri nga ofeta kokoru, o'bi ma aza kozu, ekile a'yota Uganda ni ibipi azi o'bi ma aza kozu eli (2000) si ri ni 'yolerile.

Azi nde erini ecole ngale 'diyi eco ovu angu edeza kaniku voza pari o'bi eyini azakoza esuzu ekile arojo pile 'diyi ma alia, kaniku jo siza ni, bau faza

ASISILE E'YO LIZA AZI NGAZA O'BI MA AZA KOZU RI NIRI

- 'Ba e'yo ezapiri ni ecozu azi ngazu suru yini ma eselea eyi ma aza kozu erini vini ecozu yima idri ojazu ecazu 'ba alaruriru 'beni.
- 'Ba ma kalafe aru joa ri omvizu
- 'Bani ecozu 'ba eyo ezapi 'diyi ma aza kozu eyini ecozu e'yo ezazu dika dika r uku 'beni.
- Gavumenti ma robia ni ecozu yi ezazu 'ba arujoa 'diyi ma ta mbaria t uku.
- 'Bani ecozu ti alu ejizu 'ba e'yo ezapi 'diyi pi ma eselea eyi ma suru pie, agyi eyinini 'diyi pie tualu 'ba eyini e'yo ezale eyi vu 'diyi pie. Eri drileba fe trutanga aizur ra.
- Eri okpo fe 'ba e'yo ezapi 'diyi 'duzu ekile 'ba ada inzita 'be 'diyi ru.
- Eri fe 'ba dria suru ma alia 'diyi ni ecozu e'yo nzezu e'yo trutanga ni 'diyi ma dria indi.
- 'Ba e'yo ezapi 'diyi suru eyini 'diyi ofe trei geriko azi ngazu ei dri 'diyisi.

A'DINI ORODRI ISU AZI 'BA E'YO EZAPI 'DIYI NI NGALE OFETA KOKORU SURU DRI RI MA ALIA NI?

● Suru ko'bo kaniku 'ba e'yo ezale eyi vu 'diyi

- Trutanga pi nga ovu ti ecita 'be 'ba e'yo ezapi ri pi ma eselea 'ba erini e'yo ezale ei vu 'diyi pie.
- 'Ba e'yo ezapiri nga azi nga ofeta kokoru suru dri
- Suru ko'bo ri nga ti su e'yo liza kaniku e'yo amaza ti ecita ejizu angu alia ri ma alia indi.

● 'Ba e'yo ezapiri

- 'Ba e'yo ezapiri ngani mu arujoa ku. Eri nga panga yiniri nga engazu yivile akuasi. Eri nga ovu yima suru eselea.
- 'Ba e'yo ezapiri nga ondua azi ngazuri isu azini er inga vini asi omiza isu erini azi nderi ngaria ra.
- Eyini 'ba e'yo ezapiri ofiria suru eselea, 'ba nga ondua fe erini ovuzu 'ba a'yota ma ta mbapiriru azini 'ba idri alaru ri 'be ri ru, erini ecozu ovuzu suru eselea e'yo onzi kuzu ja.
- 'Ba e'yo ezapiri nga ofu 'ba ondua 'be, vini a'yota ma ta mbapi suru eselea ri ru.

● Gavumenti

- 'Ba arujoa 'diyi ma kalafe ni nga emvi ra
- Gavumenti ma robia ngani yi eza 'ba arujoa 'diyi ma ta mbaria t uku
- Eri fe o'bini ayiko isuzu e'yo a'yota ma dri ocezu 'diyisi ra.

● Ezata 'bani e'yo lizu mi dria azi ngazu ofeta kokoru suru ma aza kozu 'diyi ezata ngole 'diyi I ya?

Ezata dria kuhani ni ecozu eyo lizu mi dria muza lazuru arujoa eli 2 'dini ri eri ezata 'bani ecozu fezu mi dri azi ngazu panga ru o'bi ma aza kozu ri i. Eyo 'diri a'yota azi ngaza panga ru o'bi ma aza kozu ndra sile eli 2000 siri 'yoni. Te di, eyo liza nderi fezu mi dri ri nga ovu ekile kuhani ambu e'yo lipi ri ni egale yi ma asia, kani ndrele yi milesirile.

● 'Ba e'yo ezapiri azi nde o'bi ma aza kozu panga ru 'diri nga kpere ngopi ya?

Kuhani ni azita fe azi nde 'diri ngazu sawa alu alu vusi mba 6 agazu ku ru. A'yota ai 'ba e'yo ezapirini azi yini panga ru 'diri ngazu etu alu ma alia sawa 8, week/ poso alu ma alia sawa 40, vini mba alu ma ali, sawa 160. Sawa erini azi nderi ngazu ri yi emu cazu kpere 960. Kuhani eco vini azita fe 'ba e'yo ezapiri dri azi ngazu sawa were ru, ekile erini ndrele kani egale rile.

● 'Ba e'yo ezapiri ka panga kuhani ni fele yi dri azi ngazu o'bi ma aza kozu 'diri nga ku, a'di e'yo eco eca vunia ni ya?

'Ba nderi ka azi fele yi dri panga ru 'diri nga ku, ambu azi nderi ma pamvu ondrepiri nga o'duko fe e'yo siza ma alia. Kuhani ni nga di azita azini ofu arumadri ni ecozu 'ba nderi bizu dika ci eri omvizu e'yo liza ma drilia. Kuhani eco di nga e'yo liza azini li drinia ei.

● 'Ba azita fele azi ngazu panga ru ofeta kokoru 'ba e'yo eza piri dri 'diri dri oce ngoni ru ya?

Azi dri ma pamvu ondrea drileru ambu pari azi nderi ngazuria ri i. 'Ba e'yo ezapiri ka eca azi nderi ngaria 'bo, er inga yi ma dri tib uku alia sawa yini ecazu 'dari 'be. Ka azi o'du nderi viler inga de 'bo, er inga vini dri ti tualu sawa yini azi nderi dezuri 'be. Ambu azi eriniri ma dri ocepiri nga di yi ma dri ti pamvunia, e'dazu kini nga azi nderi sawa 'yekeri ma alia ekile a'yota ni 'yolerile. Ambu azi ngaza o'bi ma azakozu panga ru ri niri ma pamvu ondrepiri nga emu etu vusi buku 'dari ma ale ondrea. 'Ba 'wara suru ni opele eyi ma dri ocezu 'diyi vin inga azi nderi ma ngaza ma pamvu ondre indi.

● 'Ba 'ba eyo ezapi 'diyi ma aza ko ecazu 'ba orodri ru suru ma alia 'diyi ru ngoni ru ya?

'Ba onita 'be e'yo asi omiza ni diyi ma dria diyi nga 'ba e'yo ezapi, panga yiniri ngaria 'diri ma pamvu obi erini azi yini panga ru 'diri ngaria, kpere eri vu akua erini ovuria asini omizu azini ondua alaruri fezu eri dri. Eyi vin inga e'yo nzeza otu 'ba e'yo ezapiri pi ma eselea 'ba e'yo ezale vunia 'diyi pie, ecozu e'yo trutanga ni azini ti eciza ni 'diyi otuzu. 'Diyi dria fezu 'ba nde eyo ezapiri ni ecozu fizu suru ma eselea kililiru 'beni.

● Ba 'wara yi bipi azi ngaza panga ru o'bi ma aza kozuri 'be 'diyi a'dipi I ya?

Ba nde 'diyi eyi ministry e'yo suru alia ri niri I, komiti Uganda ko'bo rini eyo azi ngaza panga ru suru aza kozu ri niri pie, komiti district a eyo azi ngaza panga ru suru aza kozu ri niri pie, 'ba 'wara e'yo lipi 'diyi pie, 'ba 'wara e'yo siza 'ba dria e'yo lizu 'diyi ma ale nyapi 'diyi pie, arumadri ei